

NOCTUA

SIVE

NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA

Kiadja a Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum

2009. szeptember

13. évfolyam 3. szám

A FELFEDEZETT BESSKÓ

A *Kamarai Állatorvos* 2009. évi 2. számában *Az első doktorok II.* című cikkben¹ emlékezünk az „elfelejtett” Besskó József. Időközben felfedeztük az ifjú linóczy Besskó József portréját a „budapesti m. k. állatorvosi főiskola katonai gyógykovács tanfolyam tanári kara és II. éves hallgatói” (1904) tablóján, amelyet Hollos M., Lövölde tér 7. szám alatt működő fényképész jegyzett. Örömmel pótoljuk az egyik első állatorvos-doktor képének hiányát. (O. É.)

TÖBB, MINT EGY KÖNYV?

Az Állatorvos-tudományi Könyvtár története
„2005-ben kerültem az akkor már Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtár néven működő könyvtárba, amely majdnem 220 éves múltra tekintett vissza.

Első könyvtári feladataim között szerepelt a Magyar-Kossa Gyula Szakmátörténeti Könyvgyűjtemény leltározásának befejezése, ami a régi könyvek kézbevitelével és keresésével kötődést alakított ki köztem és új munkahelyem között.

Ekkor derült ki, hogy az állatorvosi szakma múltjának őrzésével is foglalkozó könyvtár

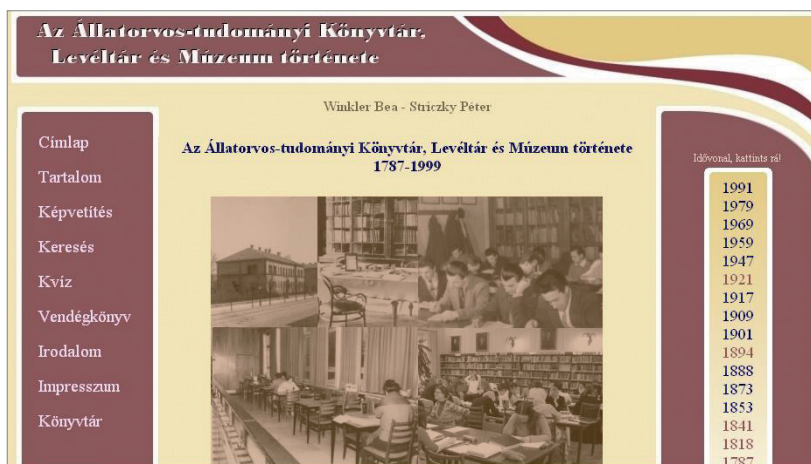
saját történetét még nem dolgozta fel teljes egészében. A 220 év alatt számtalan cikk és könyvfejezet született a könyvtárról, de a teljességre törekvő, önálló könyvtártörténet megjelenéséig nem jutott el a munka.

mény munkájának helyszíne, akik sokszor pusztán a kitarításukkal szinte a semmiből építették fel a mai modern könyvtárat.”²

A XXI. század elején az emberek információs szokásai gyökeres változáson mentek át, így a most készült könyvtártörténetet is szerettem volna a hagyományos papír mellett (amely 2009 őszén jelenik meg) elektronikus változatban is közzé tenni.

Napjainkban az elektronikus könyv kezd egyre szélesebb körben elterjedni és igyekszik a hagyományos papír alapú könyv helyét átvenni – egyelőre csak kisebb részben érve el sikereket, de folyamatosan javuló technikával és bővülő lehetőségekkel bombázva az erre fogékonyakat.

Törekvésem mégsem abban állt, hogy pusztán számítógéppel is olvasható szöveget hozzak létre, hanem szerettem volna néhány olyan lehetőséget is felvonultatni, amely segít közelebb hozni az elmúlt időket mindenkihez: a leírást képvetítéssel, könyvtártörténeti kvízzel színesítettem. Fontosnak tartottam, hogy

Első elképzelésem a könyvtár fizikai elhelyezésének változását és az itt nyújtott könyvtári szolgáltatások fejlődését célozta meg. Munkám első éve alatt azonban rájöttem, hogy a könyvtár nemcsak egy épület, illetve néhány szolgáltatás, hanem emberek odaadó és ke-

a papíralapú könyv fennhatóságának idején született emlékek a virtuális világban újjáéledjenek és minden érdeklődő számára elérhetővé váljanak, az új korszak igényeinek megfelelően bárhol, bármikor, a következő címen: <http://konyvtar.univet.hu/website2/>.

Az oldalon többek között választ találhatunk a következő kérdésekre is:

- Hány könyve volt az intézetnek, az alapító Tolnay Sándor idején?

¹ Kótai István – Orbán Éva: *Az első doktorok, II. Kamarai Állatorvos*, 2009. 4. 2. 62-64.

² Winkler Beáta – Striczky Péter: *Az Állatorvos-tudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum története 1787-2000*. URL: <http://konyvtar.univet.hu/website2/bevezetes.php>

- Melyik király látogatta meg az intézményt és egyben a könyvtárat?
- Mikor készült az első nyomtatott katalógus? Jó szórakozást kívánunk a rendhagyó történethez! (W. B.)

ÁLLATORVOSOK FOGYATÉKOSSÁGGAL

Vagy harminc évvel ezelőtt egy londoni galériában elmerülten nézegettük a gyönyörű festményeket, mikor az áhítatos csöndet egy férfihang törte meg. Valaki részletekbe menően mesélt az éppen előttünk függő képről. Hátranézve nem várt látvány tárult elénk: a magyarázatot egy vak ember hallgatta feszült figyelemmel.

Elképzelhető-e egy állatorvos valamilyen hátránnyal, fogyatékkal?³ Egyes vélemények szerint semmiképpen, hiszen komoly fizikai igénybevétellel jár ez a pálya. Mások szerint az állatorvosok társadalmi felelőssége és befolyása – elsősorban az állatok jólétének és az egészséges élelmiszernek a biztosításával – igen nagy, és a fogyatékkal élők alkalmazása e területen tovább erősítheti a szakma társadalmi hatását és beágyazottságát.

A megoldást – talán nem véletlenül – Nagy-Britanniában kereshetjük. Természetesen ahhoz, hogy fogyatékossgal élők kerüljenek a pályára, meg kell szerezniük a megfelelő végzettséget, ehhez pedig hatékony jogi szabályozásra, didaktikai rugalmasságra és sok jószándékra van szükség.

A Royal Veterinary College (University of London) szakértőiben és oktatógárdájában a 21. század első éveiben, a DIVERSE: Disability in Veterinary Education: Resources for Sustainable Enhancement projekt keretében, meg volt a készség az oktatási körülmények olyan átalakítására, amelyek megfelelnek a különböző tanulási nehézségekkel küzdőknek. A Royal College of Veterinary Surgeons (RCVS) és a Department of Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA) is támogatták e törekvéseket.

A Royal Veterinary College honlapján (<http://www.rvc.ac.uk/>) találunk többek között egy *RVC dyslexia and disability guide*⁴-ot, amely praktikus tanácsokat ad a különböző fogyatékossgal küzdőknek arra vonatkozóan, hogy az RVC milyen támogatást tud nyújtani a számukra az itt szervezett kurzusok elvégzéséhez. A fogyatékossgal hat kategóriáját különböztetik meg: nem látható egészségügyi problémák (pl. epilepszia), hosszú távú kóros állapotok (pl. HIV fertőzöttség), tanulási nehézségek (pl. diszlexia), pszichiátriai betegségek (pl. depresszió), mozgássérültség (pl. központi idegrendszeri sérülés),

érzékszervi fogyatékossgal (pl. hallás- vagy látássérültség).

Hogyan támogathatók a fogyatékos hallgatók? A kizárólagos könyvből tanulás helyett sokféle csatornán biztosítanak információt. Csak néhány példa: a Klinikai Készségek Központjában irányított egyéni tanulókkal gyakorolhatják a szükséges technikákat; anatómiai múzeum és a CD és DVD segédletek segítik a tanultak vizualizálását; az interneten keresztül, az ún. Blackboard Visual Learning Environment keretében bármikor utána lehet nézni a problémáknak, ha a diák megakad valamely nehéz téma feldolgozásában. A hallgatók felvehetik és feltölthetik az előadásokat az említett „Blackboardra”, a virtuális táblára, de letölthetik az RVC-ben folyó kutatások beszámolóit is podcastként elérhető MP3 fájl formátumban. Az e-media csoport képgyűjteményt és DVD-ket fejleszt ki oktatási célokra.

A könyvtár is készen áll a speciális igények kielégítésére a szolgáltatások rugalmas biztosításával. Egyéni segítséget nyújtanak a megfelelő anyagok megtalálásához. A fogyatékos hallgatók nyomtatási és másolási kedvezményt élveznek. Megtanítják őket az EndNote nevű hivatkozáskezelő szoftver használatára.

Még a vizsgákon is a fogyatékossgal illő támogatást, illetve többlet időt kaphatnak a hallgatók, ily módon biztosítható az esélyegyenlőség, és a fogyatékossgal élőknek a pályára kerülése. Elhelyezkedésükre is van remény, hiszen találtunk olyan álláshirdetést, amely úgy szólt: „Ideal for veterinarians with disability”. (O. É.)

SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

Könyvtárunk az alábbi speciális szolgáltatásokat biztosítja fogyatékossgal élő olvasóinknak:

- Akadálymentes honlap látássérültek számára (<http://konyvtar.univet.hu/akad.php>).
- Könyvrészletek, folyóiratcikkek hangosított változatának kölcsönzése audio CD-n vagy MP3 formátumban (Készíti Gallai Dávid, a könyvtár külső munkatársa).
- Jelnyelvi támogatás a könyvtár bármely szolgáltatásának igénybevételéhez (Segítő: Orbán Éva).
- Mozgássérült olvasóknak a campus bejárata mellett kialakított akadálymentes szolgáltató pontot létesítettünk, ahol az ügyeltes könyvtáros tudja közvetíteni a könyvtár bármely szolgáltatását.
- Egyéni segítségnyújtás helyben, illetve a szolgáltatások postai vagy elektronikus csatornán történő biztosítása.

BLOG? BLOG!

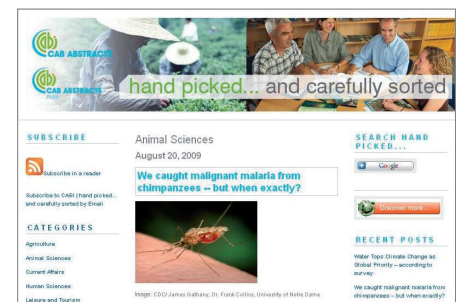
Az internet egyik nagy lehetősége, hogy bárki és bármilyen témában könnyen közzéteheti gondolatait. Ennek vannak formális és informális megnyilvánulásai egyaránt. „A blog egy periodikusan újabb bejegyzésekkel bővülő weboldal. A bejegyzések leggyakrabban – de nem szükségszerűen – fordított időrendi sorrendben vannak. A blogok többsége nyilvános weblapként működik bármely internethasználó által elérhetően. Az eredeti »weblog« kifejezés a »web« és »log« (napló) szavak összetételéből keletkezett, ebből rövidült a mára bevetté vált **blog** ... alak.”⁵ A számtalan magánblog mellett (amelyekben néha több az exhibicionizmus, mint a mondanivaló), ma már tudósok és tudományos intézmények is élnek ezzel a rugalmas, és az olvasói reakciókra is nyitott, tehát egy szakmai közösség véleményével is gazdagítható kommunikációs lehetőséggel. Érdemes némi figyelmet szentelni ezeknek, és ha nem is rendszeresen, de időnként ellátogatni ezekre az oldalakra vagy RSS szolgáltatást kérni az új bejegyzésekről.

A következőkben néhány blogot mutatunk be és igyekszünk egy-egy bejegyzés felvilágosításával kedvet csinálni meglátogatásukhoz.

Egy intézményi blog: CABI

<http://cabiblog.typepad.com/>

Olvasóink számára már ismert a legjobb állatorvosi adatbázist és forrásgyűjteményt (CAB Abstracts, VetMed Resource) előállító CABI. Blogjukon, jelmondatuk szerint: *hand picked... and carefully sorted*, azaz „kézzel szedett... és gondosan válogatott” híreket tesznek közzé több kategóriában: mezőgazdaság, állat-, növény- és humán tudományok, aktualitások, szabadidő és turizmus, természet-tudományok, új influenza, televízió, a környezet. Tucatnál több szakértő igyekszik mindeme témákban a legérdekesebb és legújabb kutatási, projekt és gazdasági eredményekre és problémákra felhívni a figyelmet. Olvashattunk például arról, hogy a malária legsúlyosabb válfaját (*Plasmodium falciparum* malária) valószínűleg a csimpánzoktól kaptuk, de hogy tízezer vagy 2-3 millió éve, arról vita folyik. Megtudhatjuk, hogyan figyeljünk kedvenceink jelzéseire, ha el akarjuk kerülni a kutyák és macskák túltáplálását, de olvashattunk arról is, hogy létezik-e férfi influenza,

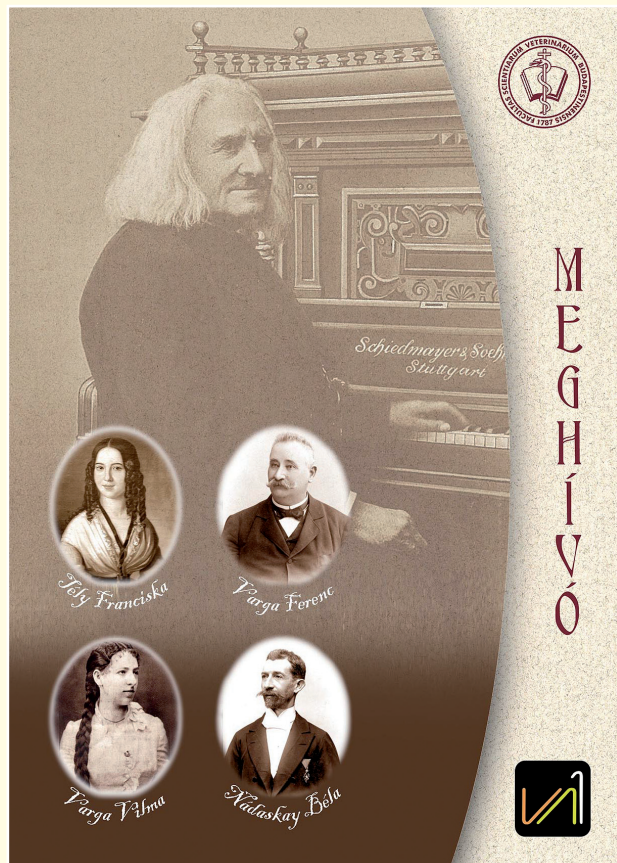

³ Tynan, A.: Veterinarians with Disabilities: An International Issue. *Journal of Veterinary Medical Education*. 2004. 31. 1. 22-27. URL:

http://www.medev.ac.uk/resources/features/pushing_the_boat_out/veterinarians_with_disabilities.pdf. Letöltve: 2009.08.30.

⁴ RVC dyslexia and disability guide. Royal Veterinary College. URL:

<http://www.rvc.ac.uk/AboutUs/PolicyAndLegal/Accessibility/Documents/DisabilityGuide2007.pdf>. Letöltve: 2009.08.30.

Meghívó

A Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Kara és a Vakok Állami Intézete meghívja
Dr. Varga Ferenc, a M. kir. Állatorvosi Akadémia igazgatója és neje, Tély Franciska sírjának koszorúzására

2009. október 15-én 10 órára
 a tárnoki Öreg-temetőbe.

A Fehér Bot Világnapján és Varga Ferenc születésnapján,
2009. október 15-én délután 14 órakor
 ünnepi műsor keretében kerül sor a

ZONGORA ÉS PATKOLÁSTAN

*Művészet és tudomány a Nádaskay és Varga családokban
 a 19-20. században*

című, látássérültek számára is élményt nyújtó kiállítás megnyitására az **Állatorvos-tudományi Kar** aulájában (a megnyitó idején bejárás a Bethlen Gábor utca felől).

A megnyitóra szeretettel várunk minden kedves érdeklődőt.

A kiállítás megtekinthető 2009. október 15-től 2010. március 15-ig az Állatorvos-történelmi Gyűjtemény kamaratermében (1078 Budapest, István u. 2. G épület) szerdánként 13-16 óra között, illetve bejelentkezés alapján más időpontban.

(Telefon: 1 478 4226, e-mail: library.univet@aotk.szie.hu).
 További információ: <http://konyvtar.univet.hu/muzeum/>

vagy csak az erősebb nem pszichés reakciójáról van szó egy-egy megfázás esetén. A híreket kommentálhatjuk, továbbküldhetjük e-mailben vagy hozzáadhatjuk del.icio.us (ld. Noctua, 2009. 2.), Connotea vagy Stumble oldalunkhoz.

Egy könyvtári blog: Science @ UDC Library
<http://ucdscience.blogspot.com/>

Nemcsak tudományos intézmények, hanem könyvtárosok is előszeretettel blogolnak. A Science Librarians for University College Dublin, azaz a dublini egyetem tudományos könyvtárosainak blogján – ahol külön állatorvos-tudományi referens is publikál – sokszor olvashatók érdekes rövid hírek. Az egyik legfrissebb például arról a projektről szól, amelynek keretében a Cell Press és az Elsevier azt vizsgálja, hogyan lehet az online munka lehetőségeit a legteljesebben kihasználni a cikkek közzétételében és fóként befogadásában.

Az olvasó egyre inkább saját igényeihez szabhatja a cikk feldolgozását, amire persze az internetes publikálás során fel kell készülni. Ennek eszköze lehet a tartalom hierarchikus szerkesztése; a „grafikus” kivonat biztosítása; olyan ábrák létrehozása, amelyek egyes részletein kattintással további információhoz, ábrákhoz lehet eljutni; animációk és hangos szövegek (pl. interjúk) beillesztése stb. Az új típusú cikkekre kíváncsiak tekintsék meg a <http://beta.cell.com/> oldalt.

Valószínű, hogy ezeket a fejlesztéseket a már interneten szocializálódott fiatal kutató-

generáció igényeire gondolva kezdték el, és mintha az a vélekedés húzódná meg mögöttük, hogy a kutatók egy része képtelen olvasás útján mélységében megérteni egy problémát. A következő ismertetésre kerülő blog szerint: nem létező igényeket próbálnak kielégíteni.

Túlélő blog kutatóknak

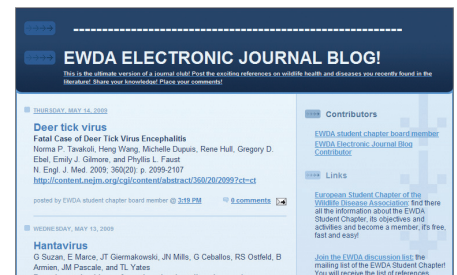
<http://www.sciencesurvivalblog.com/>
 Ezen a blogon kutatók számolnak be tudományos életükről különböző szakaszban. Vannak kezdők és tapasztaltak közöttük. A lényeg: adjanak tippet arra, hogy lehet túlélni a tudományos világban. A blog a *The Survival Guide for Scientists: writing, presentation, email* (A. D. Lagendijk, Amsterdam University Press, 2008. c. könyv folytatása). Jellemző a kutatók információ-használati szokásaira, életritmusára, és jól tükrözi, hogy a szerzők mennyire hozzáidomultak a publikálás-előadás követelményrendszeréhez, hogy minden blogbejegyzés után megtaláljuk a teljes közlemény szavainak számát és az olvasási időt.

Számos praktikus probléma megoldására találhatunk itt javaslatot. Ezek egyike a prezentációk megosztásának gondja (*Sharing my slides*). Ha diáinkat egyszerűen feltesszük a netre, könnyen a jogosulatlan felhasználás áldozatává válhatnak, ha pdf formátumra konvertáljuk őket, elveszítjük az animációkat. Olyan közös felületet kell találni, ahol gondoskodnak a védelmükről, de közösen lehet

őket szerkeszteni vagy olvasni. Ilyen felület lehet például a Google Docs.

Folyóiratklub

<http://ewdaejc.blogspot.com/>
 Az European Section of the Wildlife Disease Association blogja, az EWDA Electronic Journal Blog! egyfajta folyóiratolvasó klub. Bárki megírhatja, ha érdekes cikket talál a vadállatok betegségeivel kapcsolatban. „Oszd meg tudásod és véleményed!” – hívják a blog alapítói. Külön diákszekciója van az egyesületnek, s valószínű, hogy a blogolás is inkább az ő műfajuk; a tanév során naponta jelentek meg érdekes bejegyzések, de május közepe óta csend van a blogon. Reméljük az új szemeszter új lendületet ad ennek a jó kezdeményezésnek.

Természetesen vannak hazai, kimondottan állatorvosi blogok is, amelyek a reklámnak és a tájékoztatásnak egyaránt eszközei lehetnek. A Google már külön *blogkeresőt* biztosít, amelynek segítségével ezek is megtalálhatók, persze csak akkor, ha van türelmünk kimazsolálni az állatorvosokkal kapcsolatos eseteket tagláló számtalan magán írás közül.

⁵ Blog (wikipédia szócikk). URL: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Blog>